

ایران شناسی

www.ketab.ir

چوایلاخ نباشد تنمسم مباد

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست‌نویسی

یادداشت

یادداشت

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

رده‌بندی کنگره

رده‌بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

ایران شناسه ملی برای فهرست‌آموزان سطح میانی و فوق‌میانی / مؤلفان: رضامراد صحرایی... [و دیگران]؛

تهران: فاطمی ۱۳۹۵

۲۸۰ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی)؛ ۲۱×۲۸سم.

۹۷۸-۹۶۴-۳۱۸-۸۲۷-۶

فیفا.

مؤلفان: رضامراد صحرایی، مریم سلطانی، منیره شهباز، فائزه مرصوص، زهره شیرین‌بخش.

واژه‌نامه.

فارسی — کتاب‌های درسی برای خارجیان.

Persian language — Textbooks for foreign speakers

صحرایی، رضامراد، ۱۳۵۵ -

۱۳۹۵

الف / ۹PIR۲۸۲۷

فا ۲۴ / ۸۴۴

۴۲۶۲۲۹۲

99, 119

برای فارسی آموزان سطح میانی و فوق میانی

ویراستار: سید محمد حسینی معصوم - عباس نجار

ناشر: انتشارات فاطمه

نوبت چاپ: اوّل، ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

شایک: ۶-۸۲۷-۳۱۸-۹۶۴-۷۸

چاپ و صحافی: نفیس

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به بنیاد سعدی است.

این اثر تحت حمایت "قانون حمایت از حقوق معنوی، معنفا و هنرمندان ایران" قرار دارد.

انتشارات فاطمی:

تهران، میدان فاطمی، خیابان جویبار، خیابان میرهادی شرقی، شماره ۱۴، کد پستی ۱۴۱۵۸۸۴۷۴۱

تلفن: ۸۸۹۴۵۵۴۵ (۲۰ خط) / ۸۸۹۴۴۰۵۱ / www.fatemi.ir

بنیاد سعدی:

تهران، ولنجک، خیابان ۱۵ شرقی، بعد از خیابان ساسان، پلاک ۱۷، کد پستی: ۱۹۸۵۸۶۴۴۴۹

تلفن: ۲۲۴۱۴۳۵۶ / ۲۲۴۱۴۳۵۷ / www.saadifoundation.ir

یادداشت

بنیاد سعدی مؤسسه‌ای است که با هدف گسترش زبان فارسی در جهان تأسیس شده است و وظیفه آموزش این زبان را به فارسی‌آموزان خارجی و ایرانیان مقیم خارج از ایران بر عهده دارد. طبق بند نهم ماده دوم اساس‌نامه بنیاد، «تألیف و تولید کتاب، نرم‌افزار، منابع و وسایل آموزشی و کمک‌آموزشی زبان و ادبیات فارسی به زبان‌های مختلف جهان و حمایت از تولید این منابع و محصرات» یکی از وظایف بنیاد سعدی است. بنابراین بنیاد، از آغاز تأسیس، تألیف کتاب‌های درسی گوناگون را در دستور کار خود قرار داده است. اکنون جای خوش‌وقتی است که نخستین کتاب از مجموعه کتاب‌های «ایران‌شناسی» منتشر می‌شود و در دسترس درسی‌آموزان قرار می‌گیرد. همکاران این جانب در بنیاد کوشیده‌اند تا این کتاب را بر پایه روش‌های علم آموزش زبان دوم، مراجع و تألیف کنند و از دستاوردهای علمی جدید در این فن بهره‌گیرند. آنان در عین حال سعی کرده‌اند کتابی جذاب و خواننده‌تألیف کنند. امید است گام‌های بعدی، ما را در راه تأمین کتاب درسی برای فارسی‌آموزان به پیش برد و بنیاد بتواند با تولید انواع نرم‌افزارهای آموزش زبان، کار آموزش زبان فارسی را آسان‌تر کند.

وظیفه خود می‌دانم از همه کسانی که در تألیف این کتاب همکاری داشته‌اند، به‌ویژه از جناب آقای دکتر میردامادی، معاون پیشین و جناب آقای دکتر محمد بهرام‌زاده، معاون فعلی پژوهشی بنیاد، «ایران‌شناسی» و جناب آقای دکتر صحرایی، معاون آموزش و پژوهش بنیاد سعدی، سپاس‌گزاری کنم.

سلامعلی حداد عادل
رئیس بنیاد سعدی

مقدمه

در بسیاری از کشورهای جهان، به‌ویژه کشورهای اروپایی و آمریکا، آموزش زبان فارسی بخشی از رشته ایران‌شناسی است. در بعضی از این کشورها، از جمله روسیه و به‌ویژه، دانشگاه ملی مسکو و دانشگاه سن‌پترزبورگ، آموزش زبان فارسی به عنوان رشته‌های ایران‌شناسی و شرق‌شناسی، نزدیک به دویست سال سابقه دارد.

در اغلب این کشورها، اگر نخبیم همه آنها، درس ایران‌شناسی به زبان انگلیسی یا زبان رسمی همان کشور ارائه می‌شود. در این کشورها کتاب‌های آموزشی به وسیله استادان خارجی و متناسب با برداشت آنها از ایران نوشته شده‌است. این بدان معناست که دانشجویان رشته ایران‌شناسی و شرق‌شناسی، در دو مسیر نسبتاً جداگانه به یادگیری زبان فارسی و آشنایی با ایران می‌پردازند و به طور کلی زبان فارسی نقش چندانی در آشنایی آنها با کشور ایران و ویژگی‌های آن ندارد.

این در حالی است که به کمک آموزش محتوای (Content-Based Instruction = CBI) می‌توان به طور هم‌زمان به آموزش زبان فارسی و ایران‌شناسی پرداخت. در این سیوه‌آموزشی، محتوای دروس در قالبی آموزشی و علمی به زبان فارسی ارائه می‌شود و فارسی‌آموز، بدون آنکه مستقیماً درگیر یادگیری زبان فارسی شود، آن را به خوبی یاد می‌گیرد. به علاوه، زبان فارسی او به گونه‌ای تقویت می‌شود که در آینده می‌تواند به طور مستقل، متون ادبی‌شناسی را بخواند و درباره ایران اطلاعات کسب کند. برای تدوین این کتاب، یک برنامه عمل چهار مرحله‌ای تهیه و اجرا شد:

در گام اول، وضعیت رشته تحصیلی ایران‌شناسی در داخل ایران بررسی گردید، و منابع و سرفصل‌های آن به طور نسبتاً دقیق، شناسایی و تجزیه و تحلیل شد. در حال حاضر، رشته ایران‌شناسی در سه گرایش با برخی از دانشگاه‌های معتبر ایران، همچون دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی، دایر است.

در گام دوم، وضعیت این رشته تحصیلی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی معتبر خارج از کشور، مورد مطالعه قرار گرفت. در این مرحله، وضعیت رشته ایران‌شناسی در بیش از بیست دانشگاه معتبر جهان مورد بررسی قرار گرفت؛ از جمله: دانشگاه لیدن در هلند، دانشگاه لندن در انگلستان، دانشگاه‌های ییل، کلمبیا، کالیفرنیا، پنسیلوانیا، جورج واشنگتون، نیویورک و آریزونا در آمریکا، دانشگاه تورنتو در کانادا، دانشگاه فرای برلین و دانشگاه گوتینگن در آلمان، دانشگاه ورشو در لهستان، دانشگاه ایالتی مسکو و دانشگاه سن‌پترزبورگ در روسیه و دانشگاه توکیو در ژاپن. در همه این کشورها، ایران‌شناسی به زبان انگلیسی یا زبان رسمی آن کشورها تدریس می‌شود و در بسیاری از آنها کتاب مستقل ایران‌شناسی وجود ندارد.

در گام سوم، بر مبنای سرفصل‌های رشته ایران‌شناسی در داخل ایران و متناسب با علائق فارسی‌آموزان خارجی و هدف‌های آنها، درس‌نامه‌ای شامل ۷ فصل و ۲۸ درس طراحی شد. در ابتدای این مرحله، جلسات مشترکی با بنیاد ایران‌شناسی، به عنوان نهاد تخصصی مرتبط با این موضوع، برگزار و مقرر شد که محتوای اولیه موردنیاز برای همه دروس به وسیله این بنیاد ارائه شود. بنیاد ایران‌شناسی نیز با حمایت کامل، متن‌های موردنیاز را که هر یک بین ۳۵۰ تا ۵۰۰ واژه بود، تهیه کرد و در اختیار بنیاد سعدی قرار داد.

در گام پایانی، فرایند تولید محتوای آموزشی در قالب برنامه درسی محتوامحور (Content-Based Syllabus) آغاز شد. هدف اصلی این برنامه درسی، انتقال مفهوم و محتوای درسی (یعنی آشنایی با ایران) است و یادگیری زبان فارسی یکی از پیامدهای این آموزش محسوب می‌شود. در این شیوه آموزشی، برای تولید هر درس، فرایندی علمی و حساب شده اجرا می‌شود. این فرایند از آموزشی کردن محتوا تا تولید تمرین‌های آماده‌سازی و تمرین‌های تکمیلی پیش می‌رود. بنابراین هر درس در این قالب آموزشی شامل بخش آماده‌سازی، واژه‌های جدید، متن، تمرین‌های درک مطلب، درک واژه و خلاقیت فردی است. واژه‌های جدید هر درس، به همراه تصویرهای اصیل و جذاب، پیش از متن اصلی معرفی شده‌اند. متن اصلی در درس‌های اول حدود ۲۵۰ واژه است و به تدریج تعداد این واژه‌ها به ۴۵۰ واژه می‌رسد. محتوای متن‌ها به گونه‌ای تنظیم شده‌است که فارسی‌آموز بتواند حتی بدون کمک دیگران، پیام آنها را درک کند. تمرین‌های پس از متن اصلی، از ساده به مشکل تنظیم شده‌اند و قالب آنها در تمام درس‌ها یکسان است. برای افزایش خلاقیت فردی مخاطبان، تلاش شده‌است، متناسب با محتوای درس، دانش عمومی آنها از کشورشان نیز فعال گردد و از این طریق، ضمن تعمیق یادگیری، پیام متن نیز بهتر منتقل شود.

این کتاب برای فارسی‌آوران سطح B1 و B2 در چارچوب شش سطحی اروپایی طراحی شده‌است و مخاطبان اصلی آن دانشجویان خارجی رشته ایران‌شناسی، شرق‌شناسی و شرکت‌کنندگان سطوح میانی و فوق‌میانی دوره‌های دانش‌افزایی داخل ایران هستند. فارسی‌آموزان این سطح مفاهیم اصطلاحات و واژه‌های پرکاربرد را می‌دانند و قادرند متن‌های ساده و کوتاه مرتبط با موضوع را بفهمند و حتی می‌توانند متن‌ها را ساده و منسجم مثل یک نامه یا یک گزارش توصیفی را بنویسند. پس از آموزش این کتاب، آنها می‌توانند مقاله‌ها و گزارش‌هایی را که درباره ایران است، به راحتی بخوانند و سخنرانی‌های مربوط به ایران و ویژگی‌های آن را بفهمند. آنها همچنین می‌توانند در مورد موضوعات موردعلاقه‌شان اظهارنظر کنند و یا نظر شخصی خود را درباره این موضوعات و اتفاقات مربوط به آنها بنویسند.

از آنجا که این کتاب، نخستین کتاب درسی فارسی است که در قالب برنامه درسی محتوامحور تهیه و تدوین شده‌است، گروه تألیف از نظرات استادان رشته ایران‌شناسی و آموزش زبان و ادبیات فارسی به خارجیان، برای تقویت محتوای این کتاب به گرمی استقبال می‌کند.

نامراد صحرائی
سرپرست گروه تألیف

فهرست مطالب

فصل اول: جغرافیای طبیعی ایران

۱۶	درس ۱: موقعیت جغرافیایی
۲۴	درس ۲: اقلیم و آبوهوا
۳۲	درس ۳: طبیعت
۴۰	درس ۴: پوشش گیاهی و جانوری

فصل دوم: ویژگی‌های سیاسی اقتصادی ایران

۵۰	درس ۱: تقسیمات کشوری
۵۸	درس ۲: زبان، دین و اقوام
۶۶	درس ۳: صنایع دستی
۷۴	درس ۴: صنایع ماشینی

فصل سوم: ویژگی‌های فرهنگی ایران

۸۴	درس ۱: تقویم و گاهشماری
۹۲	درس ۲: آداب و رسوم مذهبی
۱۰۰	درس ۳: آداب و رسوم ملی

فصل چهارم: تاریخ ایران

۱۱۰	درس ۱: ایران باستان (مادها و هخامنشیان)
۱۱۸	درس ۲: ایرانستان (سلوکیان تا ساسانیان)
۱۲۶	درس ۳: دوره اسلامی (از ابتدا تا غزنویان)
۱۳۴	درس ۴: دوره اسلامی (از سلجوقیان تا تیموریان)
۱۴۲	درس ۵: دوره اسلامی (از سوریان تا قاجاریان)
۱۵۰	درس ۶: دوره اسلامی (از قاجاریان تا انقلاب اسلامی)

فصل پنجم: ایران اسلامی

۱۶۰	درس ۱: انقلاب اسلامی
۱۶۸	درس ۲: دفاع مقدس
۱۷۶	درس ۳: دستاوردهای انقلاب اسلامی

فصل ششم: ادبیات ایران

۱۸۶	درس ۱: ادبیات ایران باستان
۱۹۴	درس ۲: ادبیات دوره اسلامی
۲۰۲	درس ۳: ادبیات معاصر
۲۱۰	درس ۴: مشاهیر ادبی

فصل هفتم: علم

۲۲۰	درس ۱: ریاضی و ستاره‌شناسی
۲۲۸	درس ۲: پزشکی
۲۳۶	درس ۳: معماری
۲۴۴	درس ۴: نقاشی
۲۵۱	راهنمای واژه
۲۶۸	پاسخ‌نامه